

ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет права, публічного управління та національної безпеки

Кафедра економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління

Силабус навчальної дисципліни “ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ”

1. Профіль дисципліни

Освітньо-професійна програма «Публічне управління та адміністрування»	Освітній ступінь – бакалавр Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування Кількість кредитів – 6 Загальна кількість годин – 180 Рік підготовки, семестр – 1/1 Компонент освітньої програми: обов’язкова Цикл підготовки: професійний Мова викладання: українська
--	--

2. Інформація про викладача

Викладач (-і)	Довженко Валентина Анатоліївна
Профайл викладача (-ів)	http://znau.edu.ua/fakulteti/ekonomiki-ta-menedzhmentu/m-about-etiv/m-sklad-etiv/dovzhenko-valentina-anatolijivna
Контактна інформація	098-46-011-92; vdovzhenko@ukr.net
Сторінка курсу в Moodle	http://beta.znau.edu.ua:3398/course/view.php?id=1005
Консультації	Онлайн консультація через Viber щосереди з 13.00 до 17.00

3. Анотація до дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є оволодіння базовими знаннями щодо теоретичних та практичних аспектів здійснення державної влади та формування на цій основі відповідних компетентностей.

Завдання:

- оволодіння теоретичними основами державного управління: визначення поняття «державне управління», його ролі та місця в суспільстві; аналіз еволюції державного управління від давніх часів до сучасності; вивчення різних теорій і концепцій державного управління; дослідження принципів, функцій та методів державного управління.

- розуміння сучасних тенденцій у сфері державного управління: аналіз впливу глобалізації, інформатизації та інших сучасних процесів на державне

управління; вивчення нових форм і методів державного управління; оцінка ефективності сучасних систем державного управління.

• формування практичних навичок: набуття вміння аналізувати конкретні ситуації в сфері державного управління; розвиток навичок прийняття управлінських рішень; оволодіння методами дослідження в галузі державного управління.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких компетентностей:

а) загальних (ЗК):

ЗК05. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації;

ЗК07. Здатність планувати та управляти часом.

б) спеціальних/фахових (СК/ФК):

СК02. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

Програмні результати навчання (ПРН):

РН01. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства;

РН04. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати: теорію державного управління як комплексну галузь управлінської діяльності; нормативно-правове забезпечення та правові основи діяльності центральних та місцевих органів влади; основні принципи державного управління, механізми їх прояву і особливості застосування; роль держави в управлінні суспільним розвитком; загальну характеристику системи державного управління; цілі, функції та організаційно-функціональну структуру державного управління; розробку, прийняття та особливості виконання державно-управлінських рішень; особливості здійснення контролю у сфері державного управління; витоки державного управління в Україні, розвиток системи державного управління в різні історичні часи;

вміти: виявляти високий рівень обізнаності щодо загального напрямку і тенденцій становлення нової системи державного управління в Україні, історичної зумовленості форм і методів державно-управлінської діяльності; надавати експертну оцінку нормативно-правовим актам на різних рівнях державного управління; фахово аналізувати інформацію, оцінювати повноту та можливості її використання; узагальнювати вітчизняний і зарубіжний досвід управління з метою його використання у процесі розбудови нової системи державного управління в Україні; оцінювати результативність та ефективність державно-управлінських рішень.

4. Організація навчання

4.1. Обсяг дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин	
	Денна	Заочна
Лекції	34	8
Практичні / лабораторні	38	8
Самостійна робота	108	164

4.2. Зміст навчальної дисципліни

№ з/п	Тема	Назва теми	Кількість годин	
			денна форма	заочна форма
Змістовний модуль 1. ТЕОРІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ				
1	T1	ОСНОВИ ТЕОРІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ: ПРЕДМЕТ, ЗАВДАННЯ, МЕТОДОЛОГІЯ Передумови виникнення державного управління. Сутність і зміст державного управління. Суб'єкт, об'єкт та функції державного управління.	12	12
2	T2	ЗАКОНИ, ПРИНЦИПИ ТА ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ Закони та закономірності управління. Основні закони державного управління. Принципи державного управління. Європейські принципи державного управління. Управлінські відносини. Класифікація державно-управлінських відносин. Процес управління. Функції державного управління. Основні функції державного управління. Конкретні функції державного управління. Головні і допоміжні функції державного управління.	12	12
3	T3	СИСТЕМНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ Системні аспекти державного управління. Модель державного управління. Комунікації в системі державного управління.	12	12
4	T4	ДЕРЖАВА ЯК СУБ'ЄКТ УПРАВЛІННЯ СУСПІЛЬНИМИ ПРОЦЕСАМИ Сутність поняття «держава». Політологічне і соціологічне визначення держави. Ознаки та функції держави. Держава як керована і керуюча система. Сучасні концепції держави	12	12
5	T5	ПУБЛІЧНА ВЛАДА ТА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ Категорія «влада» в управлінні. Публічна влада та державне управління. Реалізація публічної влади в умовах різних типів політичного режиму.	12	12
6	T6	НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ Законність в державному управлінні. Конституційні засади державного управління. Нормативно-правова система державного управління.	12	12
7	T7	ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	12	12

		Цілі та цілепокладання в державному управлінні. Організаційна структура державного управління. Просторовий аспект державного управління. Кадрова політика у сфері державного управління		
8	T8	ПІДГОТОВКА ТА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ДЕРЖАВНОМУ УПРАВЛІННІ Поняття та суть управлінського рішення. Підготовка управлінського рішення. Технологія ухвалення управлінського рішення.	12	12
9	T9	РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ Загальна соціальна ефективність державного управління. Ефективність організації і функціонування суб'єктів державного управління. Ефективність діяльності органів та посадових осіб. Економічна оцінка ефективності органу державної влади.	12	12
10	T10	КОНТРОЛЬ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ Поняття та види контролю. Контроль, інституціалізований за гілками державної влади. Громадський контроль	12	12
11	T11	СИСТЕМА ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ Центральні органи публічного адміністрування. Територіальні підрозділи центральних органів влади. Місцеві органи влади. Місцеві органи державної виконавчої влади. Система місцевого самоврядування	12	12
Змістовний модуль 2. ІСТОРІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ				
12	T12	СВІТОВА ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ Розвиток державного управління у стародавньому світі Сходу. Розвиток державного управління в античних країнах стародавнього світу. Розвиток державного управління в періоди Середньовіччя та Відродження. Державне управління в періоди Нового і Новітнього часу.	12	12
13	T13	ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ ДО ПОЧАТКУ ХХ СТ. Становлення системи державного управління в Київському і Галицько-Волинському князівствах (IX – середина XIV ст.). Державне управління на українських землях у складі Литви та Польщі (середина XIV – середина XVII ст.). Управління в самоврядній Україні (середина XVII ст. – середина XVIII ст.) та в період занепаду Козацької державності. Українські землі в складі Російської та Австро-Угорської імперій (кінець XVIII – початок ХХ ст.) Проблеми державного управління в умовах революційних перетворень 1917-1920 років. Практика державно-управлінської діяльності в Українській Радянській Соціалістичній республіці (УРСР)	12	12
14	T14	ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ	12	12

		Формування конституційно-правової моделі держави в незалежній Україні. Політична та конституційна реформи 2006-2010 рр. Система державного управління України після Революції Гідності		
15	T15	ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ Практичне значення вивчення досвіду державного управління зарубіжних країн. Особливості державного управління в окремих країнах. Досвід Європейських країн. Досвід державного управління Японії. Розвиток місцевого самоврядування в унітарних та федеративних державах.	12	12
Разом:			180	180

4.3. Форми контролю та методи оцінювання

Загальна система оцінювання дисципліни: загальна сума балів розподіляється у пропорції: *участь у роботі впродовж семестру/екзамен – 60/40.*

Умови допуску до підсумкового контролю. Здобувач не може бути допущений до складання екзамену, якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного та модульного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі не досягла 36 балів.

Оцінювання результатів навчання здійснюється шляхом поточного, періодичного та підсумкового контролю. **Поточний контроль** та оцінювання передбачає:

- перевірку рівня засвоєння теоретичного матеріалу (усне та письмове опитування, тестування за матеріалами лекції);
- оцінювання набутих практичних навичок під час виконання завдань практичних робіт;
- перевірку засвоєння матеріалу, що винесений на самостійне опрацювання (усне опитування, тестування).

Критерії оцінювання: знання теоретичного матеріалу, уміння аналізувати та синтезувати інформацію, навички критичного мислення, навички практичного застосування знань, комунікативні навички.

Періодичний контроль передбачає перевірку рівня знань за змістовним модулем (письмові відповіді на контрольні питання та тестові завдання).

Підсумковий контроль результатів навчання та компетентностей здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену у формі відповідей на контрольні питання та тестування.

Мінімально можлива кількість балів, отриманих здобувачем у випадку складання екзамену, дорівнює 24. Максимальна можлива кількість балів, отриманих на екзамені – 40.

Підсумкова оцінка з дисципліни розраховується як сума балів, отриманих під час екзамену та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою.

Розрахунок балів для підсумкового контролю

Поточний та періодичний контроль														Підсумковий контроль (екзамен)	Сума балів	
Змістовний модуль 1											Змістовний модуль 2					Індивідуальне самостійне завдання
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15		
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3		
Контрольна робота за змістовним модулем 1 – 5											Контрольна робота за змістовним модулем 2 – 5			5	40	100

5. Політики дисципліни

Політика щодо дедлайнів та перескладання: практичні роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання практичних завдань відбувається із дозволу лектора.

Політика щодо академічної доброчесності: списування під час тестування та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету).

Викладач та всі здобувачі, що вивчають цей курс, зобов'язуються дотримуватись таких положень: «Положення про академічну доброчесність, запобігання та виявлення плагіату», «Положення про оскарження результатів підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти», «Порядок формування рейтингу успішності студентів ЖНАЕУ для призначення академічних стипендій» (<https://polissiauniver.edu.ua/>) та розуміють, що за їх порушення несуть особисту відповідальність.

6. Література необхідна для вивчення навчальної дисципліни

Законодавчо-нормативні документи

1. Конституція України : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII
3. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України №3077-IX від 2 травня 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3077-20#Text>
4. Про Кабінет Міністрів України : Закон України від 27 лют. 2014 р. №794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>.
5. Про Конституційний Суд України : Закон України від 13 лип. 2017 р. № 2136-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>.
6. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/ 97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>

7. Про органи самоорганізації населення : Закон України від 11 лип. 2001 р. № 2625-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2625-14>.

8. Стратегія реформування державного управління на 2016 – 2020 роки, схвалена Розпорядженням Кабінету Міністрів України «Деякі питання реформування державного управління» від 24 червня 2016 р. № 474-р [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-p>

9. Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80#Text>

Основна

10. Державне управління: підручник: у 2-х т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; ред. кол.: Ю. В. Ковбасюк (голова) [та ін.]. К.; Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. 564 с.

11. Євтушенко О. Н. Державне управління (Основи теорії державного управління) : [навч. посіб. у трьох частинах] / О. Н. Євтушенко, В. І. Андріяш. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2013. Ч. 1. Основи теорії державного управління. 2013. 268 с.

12. Вороніна Ю. Є. Теорія та практика публічного управління та адміністрування: навч. посібн. Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2020. 204 с. <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi61/0045605.pdf>

13. Краснокутський О.В. Особливості розвитку ідеології державотворення на різних етапах історії: авторитарна та демократична моделі державного управління. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2012. № 49. С. 47-56. http://www.zgia.zp.ua/gazeta/VISNIK_49_47.pdf

14. Кальниш, Ю. Г. Особливості формування об'єктно-предметної сфери науки державного управління в Україні. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2019. (3(5)). 132-151. [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2019-3\(5\)-132-151](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2019-3(5)-132-151)

15. Загуменник В. В. Державне управління та виконавча влада в Україні : навч. посіб. / В. І. Загуменник, В. В. Проценко; ред. : О. Д. Крупчан. – Бендери, Київ : Поліграфіст, 2015. – 295 с.

16. Публічне управління та адміністрування: навч. посіб. / [О. В. Скидан, В. П. Якобчук, Н. В. Дацій, В. А. Довженко та ін.] ; за заг. ред. О. В. Скидана. – Житомир : ЖНАЕУ, 2017. – 705 с.

17. Довженко В.А., Войтенко А.Б., Кравець І.В. Державне управління в Україні: історія розвитку та особливості сучасної системи. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2021. №1(13). С.115-125.

Додаткова

1. Євтушенко О. Н., Андріяш В. І. Державне управління: [навч. посібн. у трьох частинах]. Ч. 2.: Система органів державної влади та місцевого самоврядування України. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. 248 с.

2. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін.; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. – К. : НАДУ, 2010. – 820 с.

3. Желюк Т. Л., Онофрійчук Д. М. Концептуальні засади використання публічного менеджменту в системі публічного управління. *Інноваційна економіка*. № 5-6. 2020. С. 30-35.

4. Куйбіда В. С. Методологія публічного управління як система: теоретичні та практичні аспекти. *Публічне управління і адміністрування в Україні*. 2022. Вип. 29. С. 7-12.

5. Бінько І. Публічне управління і публічне адміністрування: співвідношення понять. *Вісник АПСВТ*. №3-4. 2020. С. 41-47.

6. Таран, Є. І. Співвідношення понять «державне управління», «публічне адміністрування» та «публічне управління» у трансформаційних процесах України. *Вчені записки*. 2020.

7. Калашников В.М. Військова демократія як додержавна форма соціального управління у світовій та вітчизняній історії. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2015. № 6. С.10-18.

8. Козак В. Стратегічні аспекти реформування публічного управління в Україні в умовах децентралізації. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2017. №1. С. 27-34.

9. Кравець І. В., Якобчук В. П., Довженко В. А. Сучасні теорії публічного управління: концепції «менеджеризм» та «неоменеджеризм». *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 4. С. 103–108.

10. Ключко А. А. Особливості становлення сучасної політико-управлінської еліти в контексті модернізації публічного управління в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2020. № 12. – URL: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1881>

11. Бакуменко В., Попов С. Парадигма інноваційного розвитку суспільства: сучасні концепції реформування публічного управління. *Ефективність державного управління: зб. наук. праць*. Вип.43. 2015. С. 21-28.

Інтернет-ресурси

12. Офіційний веб-портал Верховної Ради України: <https://www.rada.gov.ua/>

13. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади: <https://www.kmu.gov.ua/>

Викладач _____ (В. А. Довженко)

Завідувач кафедри _____ (В. П. Якобчук)

Гарант ОП _____ (В. П. Якобчук)